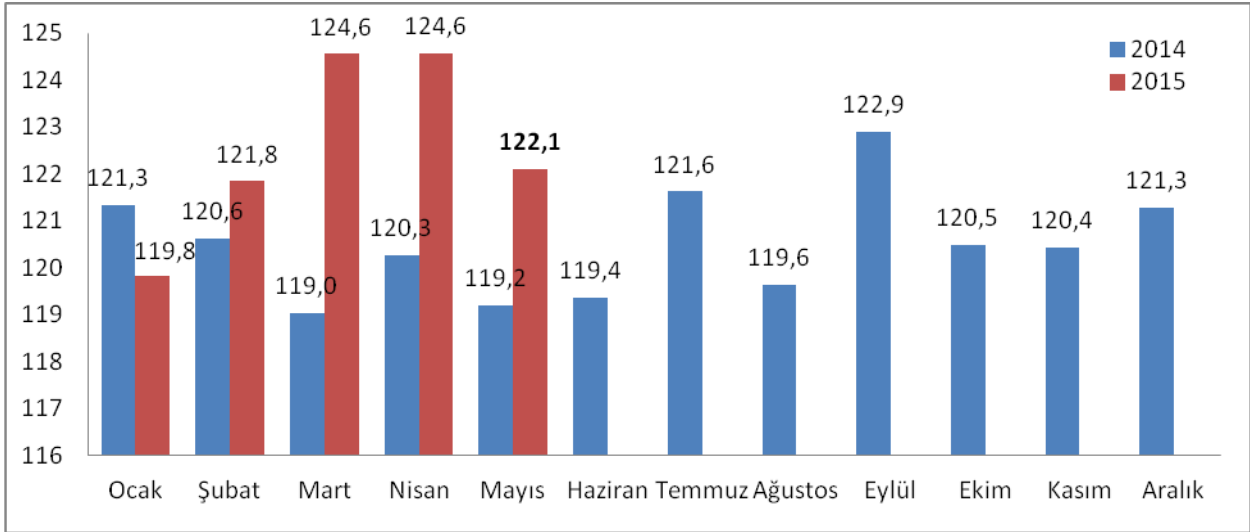

Mayıs 2015 Sanayi Üretim Endeksi'ne ilişkin veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 8 Temmuz 2015 tarihinde yayımlandı,

TÜİK tarafından aylık yayımlanan Sanayi Üretim Endeksi, Türkiye'deki sanayi kuruluşlarının toplam üretiminin zaman içindeki değişimi hakkında bilgi vermektedir.¹

Şekil 1: Aylara göre sanayi üretim endeksi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 2010=100)

Kaynak: TÜİK

Mayıs ayında Türkiye (TR) Geneli Sanayi Üretim Endeksi **bir önceki aya (Nisan 2015) göre yüzde 2,5 düşüğe geçerek** 122,1 değerini almıştır. Buna rağmen endeks 122,1 değeriyle geçen senenin aynı ayında 119,4 olan değerini geçmiştir. Mayıs (2015) ayında önceki aya göre Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ana sanayi sektörü itibarıyla düşüş yaşanmamıştır. İmalat Sanayi ve Madencilik ve Taşocakçılığı sektörlerinde ise düşüş görülmüştür. Buna göre İmalat Sanayi sektöründe bir önceki aya göre yüzde 2,2 düşüş görülmesinin yanında bir önceki yıla göre yüzde 2,4 artış yaşanmıştır. Bir önceki yıla göre en hızlı artış yüzde 3,8 ve bir önceki aya göre tek artış yüzde 1 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründedir. Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe ise bir önceki aya göre yüzde 4,2 ile ve bir önceki yıla göre yüzde 8,6 ile düşüş yaşanmıştır.

Tablo 1: Ana sanayi gruplarına göre sanayi üretim endeksi büyüme ve değişim oranları(2010=100),Mayıs 2015

	Önceki Aya Göre (%)	Önceki Yıla Göre (%)
Madencilik ve Taşocakçılığı	-4,2%	-8,6%
İmalat Sanayi	-2,2%	3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1%	3,8%

¹ Bültende mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış veriler kullanılmaktadır.

TOPLAM	-2%	2,4%
---------------	------------	-------------

Kaynak: Tüik

Ana sanayi gruplarına bakıldığında düşüşte ara malı, dayanıklı ve dayanıksız tüketim malı ve sermaye malının etkisi olduğu görülmektedir. Bir önceki aya göre ana sanayi gruplarından ara malı, dayanıklı ve dayanıksız tüketim malı ve sermaye malı üretiminde düşüş yaşanırken, yükseliş sadece enerji üretiminde görülmüştür. Bir önceki aya göre tek artış olan enerji sektöründe ise artış yüzde 1,9 ile gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre en fazla artış ise yüzde 6 ile dayanıksız tüketim malında olmuştur. Bununla birlikte, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları (KKO-MA), Mayıs ayında bir önceki aya göre 0,2 puan artarak yüzde 75,1 seviyesine yükselmiştir.

Tablo 2: Ana sanayi gruplarına göre sanayi üretim endeksi büyüme ve değişim oranları(2010=100), Mayıs 2015

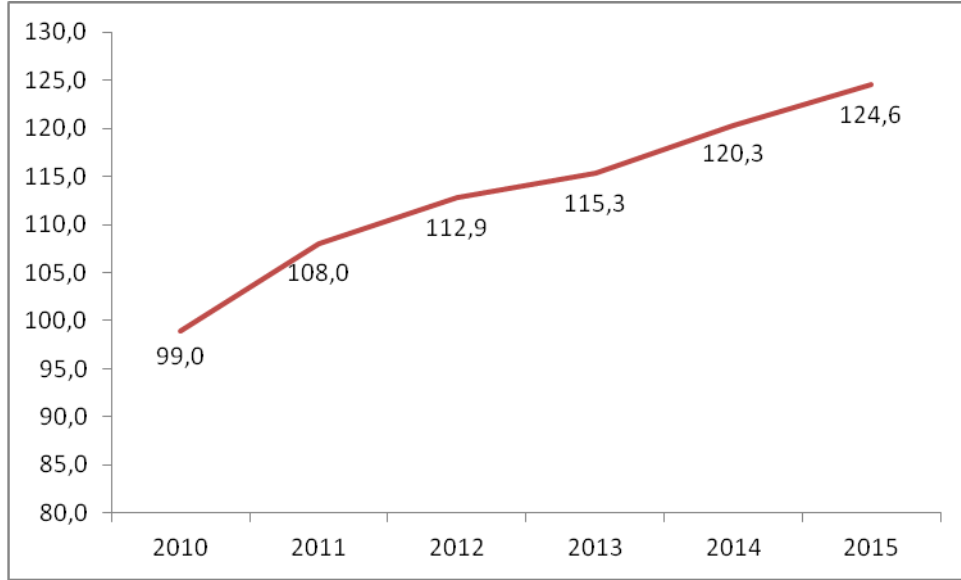
	Önceki Aya Göre (%)	Önceki Yıla Göre (%)
Ara Malı	-0,8%	-1,8%
Dayanıklı Tüketim Malı	-5%	3%
Dayanıksız Tüketim Malı	-0,8%	6%
Enerji	1,2%	5,3%
Sermaye Malı	-7,8%	3,8%
TOPLAM	-2%	2,4%

Kaynak: Tüik

İmalat sanayinin alt sektörlerinde geçen aya göre en fazla artış makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı (33,6) ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünlerinin imalatında (22,2) gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre en fazla artış ise yine bu iki sektörde gerçekleşmiştir. Buna göre makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı sektöründe yüzde 72 ve kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünlerinin imalatı sektöründe yüzde 50,6 büyüklüklerinde artışlar olmuştur. Bu sektörleri yüzde 26,4 ile temel eczacılık ürünleri imalatı takip etmiştir.

Son 6 yılın Mayıs ayı sanayi üretim endekslerine bakıldığında ise endeks 2010 yılından bu yana her sene bir öncekinin üzerinde seyrederken, 2011 yılından bu yana daha yavaş artmasına rağmen hala artmaya devam etmektedir ve 2015 yılı Mayıs ayı sanayi üretim endeksi de yükselişe devam etmiştir.

Şekil 2: Yıllara göre Mayıs ayları itibariyle sanayi üretim endeksi (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, 2010=100)

Kaynak: Tüik

Tablo 3: Sanayi alt sektörlerine göre sanayi üretim endeksi büyüme ve değişim oranları(2010=100), Mayıs 2015

	Önceki Aya Göre (%)	Önceki Yıla Göre (%)
Makine ve ekipmanların kurulumu	33,6%	50,6%
Bilgisayarların, elektronik ve optik imalatı	-34,8%	-16,3%
Tütün ürünleri imalatı	-11,5%	4,9%
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	5,8%	-6,4%
Temel eczacılık ürünlerinin imalatı	-5,2%	26,4%
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri	22,2%	72,0%
Mobilya imalatı	-7,4%	7,2%
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	1,9%	8,8%
Diğer metalik olmayan mineral	1,0%	0,7%
Giyim eşyaları imalatı	-1,1%	-0,9%
Motorlu kara taşıtı, treyler (römork)	-12,2%	1,2%
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	-5,7%	-4,9%
Kimyasalların ve kimyasal imalatı	0,3%	4,6%
Ana metal sanayi imalatı	-1,3%	-2,9%
Başka yerde sınıflandırılmamış ürün imalatı	-5,4%	-1,8%
Diğer imalatlar	1,3%	8,4%
Kauçuk ve plastik ürünlerin	-0,9%	-2,4%
Ağaç, ağaç ve mantar ürünleri	-1,1%	-8,5%
Gıda ürünleri imalatı	1,3%	5,3%
Tekstil ürünleri imalatı	1,1%	-3,2%
Kayıtlı medyanın basılması	2,3%	13,2%
Elektrikli teçhizat imalatı	5,6%	5,4%
İçeceklerin imalatı	4,6%	11,3%
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	-24,7%	15,7%
TOPLAM	-2%	2,4%

Kaynak: Tüik

Yorum:

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi, Mayıs ayında beklentilerin altında (aylık beklenti %-0,8 idi) gelerek %-2 oranında düşüş kaydetti. Yıllık bazda ise (2014 Mayıs-2015 Mayıs) %2,4 oranında artış oldu. Aşağıdaki tablodan da görüldüğü üzere sanayi üretiminin büyüme hızında bir yavaşlama var. Bu da ikinci çeyrekte ekonomik aktivitede yavaşlama olduğunu göstermektedir.

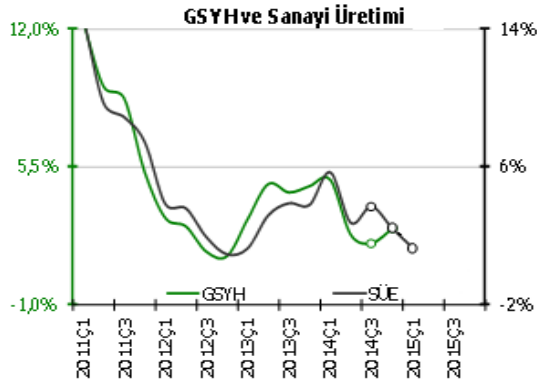
Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi (2010=100)

Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2012	111,4	111,2	112,6	112,9	114,1	112,1	112,7	112,7	112,7	113,8	113,6	111,4
2013	113,0	115,1	114,5	115,3	114,9	117,8	117,6	114,5	119,8	117,3	119,5	118,6
2014	121,3	120,6	119,0	120,3	119,2	119,4	121,6	119,6	122,9	120,5	120,4	121,3
2015	119,8	121,8	124,6	124,6	122,1							

Mayıs'15	Mayıs'14	Yıllık Değişim	Nisan'15	Aylık Değişim
122.1	119.2	2,4%	124.6	-2 %

2015 yılının ilk beş ayının ortalaması ele alındığında 2014 yılının ilk beş ayına göre %2 civarında bir artış görülmektedir. Oysa, 2014 yılının ilk beş ayı 2013 yılının ilk beş ayı ile kıyaslandığında 2014 yılında aynı dönemde %4,8 oranında bir artış gerçekleştiği dikkat çekmektedir. Aşağıdaki grafikten de görüldüğü üzere sanayi üretim endeksi GSYH'nın "öncü göstergesi" olup genel olarak bu iki değişken birbirine çok yakın hareket etmektedir. 2014 yılının ilk beş ayında sanayi üretim endeksi yıllık bazda ortalama %4,8 büyürken ilk 6 aylık ortalama GSYH büyümesi %3,6 oldu. Bu anlamda, 2015 yılının ilk beş ayında sanayi üretim endeksi yıllık bazda ortalama %2,08 iken ilk 6 aylık ortalama GSYH büyümesi daha düşük oranda beklenmelidir. Bu durumun devamı, yılın bütününde büyüme oranının düşük bir seviyede gerçekleşebileceğini ortaya koymaktadır.

Ort.Ocak-Mayıs'15	Ort.Ocak-Mayıs'14	5 Aylık Değişim	Ort.Ocak-Mayıs'13	5 Aylık Değişim
122.6	120.1	2,08%	114.6	4,8%

- Sanayi alt sektörlerine göre sınıflandırmada, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımını dışında diğer alt sektörlerde (Madencilik ve Taşocakçılığı ile İmalat Sanayi) düşüş yaşanmıştır. İmalat sanayinin sektör alt gruplarında ise, en büyük pozitif katkıyı verenler arasında

makine ve ekipmanların kurulumu ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı olmuştur. İmalat sanayinde en büyük düşüş, Mayıs ayında otomotiv sektöründe yaşanan grev nedeniyle motorlu araç üretiminde aylık %12,2'lik daralma nedeniyle gerçekleşmiştir.

-**Ana sanayi gruplarına göre sınıflandırmada**, sanayi üretimi içerisinde en yüksek ağırlığa sahip olan **ara malı imalatı** ihracattaki zayıf seyre paralel aylık %-0,8'lik düşüş göstermiştir. Diğer taraftan, Mayıs ayında **tüketim malları imalatında** da düşüş gerçekleşmiştir. **Dayanıklı tüketim malları** üretimi %-5, **dayanıksız tüketim malları** üretimi ise %-0,8 oranında düşmüştür. Bu gelişmelerin yanısıra en yüksek aylık daralma, yatırım iştahının göstergesi niteliğinde olan ve bir önceki aya göre %-7,8 oranında düşen **sermaye malı imalatında** gerçekleşmiştir.

-**Sanayi üretim endeksindeki düşüşe karşın mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA)** bir önceki aya göre 0,1 puan artışla % 74,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak...

Mayıs ayında sanayi üretiminde gözlenen düşüş Ekim 2013'den beri yaşanan en sert aylık düşüş olmuştur. Bu düşüşü açıklayan iki temel faktör vardır: Mayıs ayında otomotiv sektöründe yaşanan grevler ve Mayıs ayında ihracatta yaşanan %13,6 oranındaki daralma. Her ne kadar otomotiv sektöründe grevlerin sona ermesi Haziran ayında sanayi üretimine destek verecek olsa da, ihracatta yaşanan daralma ile reel kesim güven endeksindeki düşüş sanayi üretimindeki ivme kaybının devam edeceğine işaret etmektedir. Diğer taraftan, sermaye malı üretimi yatırımları ve dolayısıyla büyümeyi etkilediği için, bu kalemde yaşanan daralma üretim kapasitesinde azalmaya neden olabilir. Bunlara ek olarak, yaşanan siyasi belirsizliğin önümüzdeki dönem sanayi üretimi için ciddi bir risk unsuru olduğu gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Doç.Dr.İsmail Orçun GÜNDÜZ